در ۶ ماه اخیر با وجود افزایش واردات ۴۲ درصدی گوشی تلفن همراه، قیمت گوشی‌های رده‌پایین تا ۱۵۰ درصد رشد داشته است

رشد کمرشکن قیمت گوشی‌های رده پایین

صفحه ۸ را بخوانید

فرهیختگان

روزنامه خبری، تحلیلی، دانشگاهی صبح ایران
صدای نخبگان، نگاه جوانان

۱۶ صفحه
تهران ۲۰۰۰ تومان
شهرستان‌ها و واحدهای دانشگاهی ۱۵۰۰ تومان

شماره مسلسل ۳۸۷۷
یکشنبه ۳۰ شهریور ۱۳۹۹
۲ صفر ۱۴۴۲
۲۰ سپتامبر ۲۰۲۰
شماره ۳۱۳۹

www.Fdn.ir | Sun | 20 Sep 2020 | vol.12 | No. 3139 | 16 Pages

آمریکا می‌گوید با وجود خروج از برجام تحریم‌های شورای امنیت را برمی‌گردانیم، اروپا هم غیر بیانیه کاری نمی‌کند

حمله گازانبری به شورای امنیت

۲

کاسبی روانشناسی موفقیت برای پولدار شدن در اینستاگرام اوج گرفته

راهزن‌های گردنه اینستاگرام

استوری می‌زنم، ۲۵ میلیون

۱۳،۱۲،۱۱

تاملاتی پیرامون مناظره الزام حکومتی در برنامه زاویه

یک «زاویه» خوب و زوایای دیگر «حکم حجاب»

۱

معاون آموزش‌های عمومی و مهارتی دانشگاه آزاد در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

۹۰ درصد مشکلات کنکور ۳ ساله قابل حل است

۴،۵

مرگ قاضی لیبرال، اکثریت قاطع دیوان عالی آمریکا را به محافظه‌کاران تقدیم کرد

دیوان یک عمر در خدمت محافظه‌کاران

۷

یادداشت - ۱

وعده پیروزی از هیات دولت تا خواروبارفروشی

علی جمشیدی
دبیر گروه سیاسی

هفته گذشته جناب رئیس‌جمهور در جلسه هیات دولت مدعی شدند «روز شنبه و یکشنبه (آینده)، روز پیروزی ملت ایران است»؛ اظهارنظری که معطوف به ماجرای تلاش آمریکا برای فعال‌سازی مکانیسم ماشه و برگرداندن تحریم‌های ملغی‌شده سازمان ملل علیه ایران بود. صرف‌نظر از تمامی واکنش‌های طنزی که این اظهارنظر در پی داشت و خیلی‌ها مانند اظهارنظرها در ماجرای گشایش اقتصادی از روحانی خواستند که وعده کاهش مشکلات و سختی‌ها را به جامعه ندهد چراکه احتمال برعکس‌شدن ماجرا بسیار زیاد است، این اظهارنظر حسن روحانی با واقعیات و آنچه در فضای بین‌المللی رخ داده و می‌دهد نیز متفاوت است. بررسی و تحلیل این مساله البته آنچنان کار دشواری نیست، چرا؟ در ادامه خواهم گفت.

امروز و در پایان تابستان ۹۹، پیروزی و موفقیت در اثر سوءتدبیر دولت حسن روحانی و البته تحریم‌ها، برای مردم ایران در گره‌گشایی از اقتصاد و حل مشکلات معیشتی خلاصه شده و تقریبا هیچ اتفاق دیگری مطلوبیت رفع مشکلات اقتصادی ولو در حد و اندازه‌های کوچک و محدود را نخواهد داشت. از این‌رو باید به این سوال پاسخ دهیم که آیا پیروزی‌ای که حسن روحانی برای مردم ایران توصیف می‌کند می‌تواند مثلا ارز را از بیست‌وشش-هفت هزارتومان اندکی کاهش دهد ولو در حد ۲ یا ۳ هزارتومان؟ یا این پیروزی می‌تواند پراید ۱۱۱ را از بالای ۱۰۰ میلیون تومان به کمتر از ۱۰۰ میلیون برساند؟ یا حتی نرخ یک عدد تخم‌مرغ را می‌تواند ۲۰۰ یا ۳۰۰ تومان کاهش دهد؟

واقعیت این است که خیر، اینچنین نخواهد شد، تازه اگر فرآیند معکوس نشود و بازاری که به لطف ندانم‌کاری‌های دولت به‌شدت شرطی‌شده، به اقدام امروز آمریکا واکنش منفی نداشته باشد.

البته فضای بین‌المللی هم متفاوت از آن چیزی است که حسن روحانی اظهار می‌کند، یعنی اگرچه با تکروی و تندروی‌های بی‌منطق ترامپ، حالا آمریکا تنها مانده و حتی اروپایی‌ها هم حاضر به اظهارنظر موافق با وی درخصوص فعال‌سازی مکانیسم ماشه نیستند، اما سود این عدم همراهی‌ها با ترامپ درواقع برای ایران که نیازمند یک گشایش اقتصادی در کوتاه‌مدت است، تقریبا هیچ خواهد بود.

مکانیسم ماشه چه آنکه آمریکا آن را به‌صورت انفرادی به اجرا دربیاورد، چه مثل اکنون با مخالفت کشورهایی چون روسیه و چین و اروپایی‌ها همراه باشد، در عمل هیچ تفاوتی به حال ایران نخواهد داشت، هر شرکت، کشور و مجموعه‌ای که بخواهد با ایران تجارت سلاح داشته باشد به همان سرنوشتی دچار خواهد شد که دیگر طرف‌های تجارت با ایران از اردیبهشت‌ماه ۹۷ به آن دچار شدند و در میدان عمل تجارت سلاح تفاوتی با تجارت اورانیوم، نفت، موادغذایی و دارو نخواهد داشت و هرکسی از مسیرهای متعارف با ایران بخواهد همکاری‌های اقتصادی داشته باشد گرفتار تحریم‌های خصمانه آمریکا خواهد شد، حتی اگر با فرارسیدن اولین بند غروب در اکتبر، تحریم‌های تسلیحاتی سازمان‌ملل طبق قانون مرتفع شوند.

همچنین اثر دقیق اینکه برخی می‌گویند ما توانسته‌ایم آمریکا را منزوی کنیم و حتی رای کشورهای اروپایی را با خود همراه سازیم با طرح یک سوال و پاسخ به آن، قابل تشخیص خواهد شد. سوال این است که مخالفت اروپایی‌ها با آمریکا به‌جز روی کاغذ، آیا در جای دیگری قابل مشاهده است؟ منظور این است که روی زمین و در واقعیت میدان، آیا منجر به خرید یک بشکه نفت از ایران خواهد شد؟ یا اینکه آنها خواهند توانست یک دلار یا یک سنت خارج از اراده آمریکایی‌ها به ایران بپردازند؟ یا حتی اگر بتوانند، خودشان چنین تمایلی دارند؟ پاسخ روشن و یک کلمه‌ای است، خیر. اروپا نه می‌تواند و نه اساسا می‌خواهد به برجام عمل کند، چنانکه پس از خروج آمریکا از برجام در اردیبهشت ۹۷ هم مجری این توافق نبود و به‌صورت صددرصدی پا پس کشید و تنها به چند اظهارنظر سیاسی در دفاع از توافق هسته‌ای اکتفا کرد.

ناگفته نماند این توصیف وضعیت کنونی صرف‌نظر از دیدن و مدنظر گرفتن مجموعه دشمنی‌هایی است که در همین چندماه اروپایی‌ها با ایران داشته‌اند، بدین‌معنا که اگر بخواهیم دقیق‌تر به موضوع نگاه کنیم باید مشکوک باشیم و با استناد به ادله‌های فراوان این گزاره را مطرح کنیم که شرایط نشان می‌دهد یک تقسیم کار کلان (حتی به‌صورت نانوشته) میان آمریکا و اروپا شکل گرفته است، بدین‌معنا که آمریکا تا آنجایی که می‌تواند فشار می‌آورد، تحریم می‌کند و بر دشمنی‌های خود می‌افزاید، اروپایی‌ها هم ضمن همراهی با آنها در میدان عمل، با چند بیانیه خشک‌وخالی برای فضاسازی در تلاشند ایران را در همین فضای بی‌عملی نگاه دارند تا تهران همزمان که سنگین‌ترین فشارهای اقتصادی را تحمل می‌کند، پایبند به بزرگ‌ترین نظارت‌های تاریخ باشد.

نکته مهم اینکه این استدلال وقتی قوت می‌یابد که بدانیم در نشست پیشین شورای حکام که منجر به صدور قطعنامه علیه ایران شد این ۳ کشور اروپایی بودند که جای آمریکا را پر کردند و در همین بیانیه چندروز پیش‌شان هم نه‌تنها معتقد بودند که در برجام به تمامی تعهدات‌شان عمل کرده‌اند که منت گذاشته‌اند فرای تعهدات‌شان، اینستکس را هم راه‌اندازی کرده‌اند تا به ایران سرویس دهد.

یادداشت - ۲

تاملاتی پیرامون مناظره الزام حکومتی در برنامه زاویه

یک «زاویه» خوب و زوایای دیگر «حکم حجاب»

داود مهدوی‌زادگان
دانشیار پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

چهارشنبه‌شب هفته گذشته (۲۶ شهریور)، برنامه زاویه شبکه چهار سیما، پس از چندماه وقفه، اولین مناظره خود را با موضوع «الزام حکومتی حجاب» برگزار کرد. این مناظره نشان داد که صدا و سیما اگر در مسائل جدی و مورد ابتلای جامعه ما باب بحث را باز کند، برنامه‌هایش مورد توجه قرار خواهند گرفت و بحثش -در داخل و خارج از کشور- دیده خواهد شد. به‌علاوه فضای جامعه نیز آماده گفت‌وگو در آن موضوع شده، فرصتی فراهم می‌آید و می‌توان بحث‌ها را، جدی و عمیق، ادامه داد.

در این مناظره آقای مهدی نصیری در مقام مخالف الزام و آقای حسین سوزنچی به‌عنوان مدافع الزام حجاب، مباحثی را طرح کردند. نگارنده همان شب طی توئیتی دیدگاه خود را درباره اظهارات آقای نصیری اینچنین بیان کردم: «امشب، مناظره آقای مهدی نصیری با آقای سوزنچی در برنامه زاویه پیرامون الزام حجاب را دیدم. متاسفانه نصیری کاملا عرفی گرایانه حرف می‌زد و صریحا بر تعطیلی احکام اسلام نظر می‌داد که این حرف بدعت است. تقریبا از باور دینی دست شسته است. همچنان افراطی حرف می‌زند و در تندروی تغییر نکرده است.» خوشبختانه این توئیت بازخورد داشت و پاسخ‌های مهربانانه و نامهربانانه، گاه منطقی و اغلب غیرمنطقی توام با تهدید و ناسزاهای شبیه موعظه به همراه داشت. جالب آنکه اکثریت پاسخ‌دهندگان از آقایان بودند و به ندرت، خانم‌ها نظر می‌دادند. این امر، موجب شد چند توئیت دیگر نیز بنویسم. با وصف این، به نظرم رسید که برخی نکات را با توضیح بیشتر در یادداشتی بیان کنم. امید که قابل استفاده باشد. از لطف پاسخ‌دهندگان نیز سپاسگزاری می‌کنم.

۱. سابقه پژوهش نگارنده

نگارنده درباره الزام حکومتی حجاب، کتابی با عنوان «حکومت اسلامی و حکم حجاب» تالیف کرده‌ام که توسط پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و با همکاری سازمان تبلیغات اسلامی منتشر شده است. (۱۳۹۲/چ دوم) در آنجا از منظر فلسفه سیاسی و فقه سیاسی، دلایل الزام حجاب را ذکر کرده‌ام و لذا لزومی نمی‌بینم که در اینجا به آن دلایل بپردازم. اساس سخن این است که حکومت‌های قانونمند مکلف یا موظف به اجرای قوانین وضع شده از سوی مراجع قانونگذار هستند. مرجع قانونگذاری در حکومت‌های عرفی، پارلمان یا مجلس شورای ملی است و در حکومت دینی مانند جمهوری اسلامی ایران، علاوه‌بر پارلمان، شریعت اسلام است. بنابر این، حکمرانی دینی به همان اندازه که موظف به اجرای قوانین وضعی مجلس است، بلکه بیشتر، مکلف به اجرای قوانین شرعیه است. در غیر این صورت، دینی بودن حکمرانی بی‌معنا خواهد بود و از آنجا که حکم حجاب که از واجبات مسلم و اجماع نظر فقهای امامیه و اهل سنت است، از احکام اجتماعی و بلکه سیاسی است و حاکم شرع مکلف به اجرای احکام اجتماعی مانند پوشش اسلامی است. البته در نحوه اجرای این حکم، مباحثی وجود دارد که باید در جای خود به آن پرداخت. حتی اگر دلایل عقلی و شرعی بر چنین تکلیفی بر حکومت نباشد، اصالت الاحتیاط به‌عنوان اصل عملی، حکومت را ملزم به اجرای قانون شرعی و عرفی حجاب می‌کند. زیرا در شبهات موضوعیه، اصل بر احتیاط است.

۲. بطلان دلیل مخالف الزام

اما نکته اساسی در اینجا، فقدان دلایل عقلی و شرعی مخالفان الزام حجاب است. آقای نصیری در این مناظره هیچ گونه دلیل شرعی بر عدم تکلیف حکمرانی دینی به الزام پوشش ذکر نکرده است. بلکه در اقامه دلیل بر پایه عقل عرفی هم ناکام بود. وی در این مناظره بیشتر بر مناقشات و کاستی‌های عملی مجری قانون و شرایط اجتماعی غیرمسلم استناد می‌کرد، مثل اینکه حکمرانی دینی در ترویج حجاب موفق نبوده است یا الزام حجاب، جامعه را دوقطبی می‌کند یا در فلان بیمارستان با افراد غیرچادری برخورد خوبی نشده است یا در ترکیه که الزام حجاب نیست، افراد محجبه بیشتر شده‌اند (مادربزرگ محجبه، دختر بی‌حجاب و نوه محجبه) یا نظرسنجی‌ها نشان دهنده کاهش اقبال عمومی به حجاب است یا اینکه حکمرانی مسائل مهم‌تری مانند فقر را رها کرده و به مساله کم‌اهمیت‌تر سرگرم شده است. نتیجه کلی که نصیری از این دلایل می‌گیرد، نفی الزام حجاب است. یعنی حکومت دینی مکلف به الزام واجب شرعی حجاب نیست. همان‌طور که ملاحظه می‌کنید، هیچ یک از این گفته‌ها، ارزش علمی برای اسقاط حکم عرفی را هم ندارند تا چه رسد به حکم شرعی. قانون الزام به‌طور کلی از قوانین بالادستی است و به خاطر بد عمل کردن کارگزار حکومت، تعطیل بردار نیست. عرف عقلایی می‌گوید اگر امر دائر بین کنار گذاشتن قانون خوب یا کارگزار بد باشد، مسلما کارگزار بد کنار گذاشته می‌شود و نه قانون خوب چون قانون به امر واجب تعلق گرفته است و هر واجبی حَسَن است. اگر قانونی موجب تبعیض ناعادلانه میان آحاد جامعه شود، آن قانون مذموم است اما اگر موجب دوقطبی میان قانونگذار و شهروند مخالف قانون شود؛ آن دوقطبی مسموع نیست. مثل دوقطبی پلیس راهنمایی و راننده خاطی که در آن باید جانب کارگزار قانون را گرفت. خطای اساسی دلیل دوقطبی‌سازی این است که گمان می‌کند اگر الزام نباشد، دیگر دوقطبی‌ای در کار نخواهد بود درحالی که به یقین چنین نیست. مطلب منقول از جامعه ترکیه از اساس غلط است. نصیری به گفته‌های شخصی استناد می‌کند که معلوم نیست آن شخص کیست و چقدر حرفش درست و مستند است و می‌تواند در اینجا حجیت داشته باشد.

ادامه در صفحه ۱۴

انا لله و انا الیه راجعون

خبر درگذشت دکتر **آراس رسولی** رئیس دانشگاه آزاد اسلامی مرکز روانسر که در اثر ابتلا به کرونا به دیار باقی شتافتند، موجب تاسف و تاثر فراوان گردید.
اینجانب مصیبت وارده را به خانواده دانشگاه آزاد اسلامی به ویژه همکاران آن مرحوم در واحد روانسر و خانواده و بازماندگان آن مرحوم تسلیت عرض نموده، علو درجات، رحمت و غفران واسعه الهی را برای آن مرحوم و صبر و اجر را برای خانواده ایشان از خداوند متعال مسالت می‌نمایم.

علی‌اکبر ولایتی

انا لله و انا الیه راجعون

جناب آقای دکتر اسحاق رسولی
رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی
استان اردبیل

مصیبت درگذشت پدر گرامی‌تان موجب تأسف و تألم گردید.
اینجانب، این ضایعه را به جنابعالی و خانواده محترمتان تسلیت گفته و از خداوند سبحان برای آن مرحوم، غفران و رحمت واسعه الهی و برای بازماندگان صبر جزیل و سلامتی را مسالت دارم.

محمدمهدی طهرانچی

انا لله و انا الیه راجعون

جناب آقای دکتر جواد علمائی
معاون محترم علوم، مهندسی و کشاورزی
دانشگاه آزاد اسلامی

خبر درگذشت ابوی بزرگوار جنابعالی آیت‌الله حاج میرزا ابوالفضل علمائی سرابی، موجب تاثر و تاسف فراوان گردید.
اینجانب مصیبت وارده را به جنابعالی و خانواده معزز تسلیت عرض نموده، علو درجات و رحمت و غفران واسعه الهی را برای آن مرحوم از درگاه خداوند متعال مسالت دارم.

علی‌اصغر فتحی

انا لله و انا الیه راجعون

جناب آقای دکتر جواد علمائی
معاون محترم علوم، مهندسی و کشاورزی
دانشگاه آزاد اسلامی

درگذشت ابوی ارجمند، عالم پارسا مرحوم آیت‌الله شیخ ابوالفضل علمائی را به جنابعالی، خاندان مکرم، حوزه علمیه قم و مستفیدان از محضر آن مرحوم تسلیت عرض می‌کنم. عمر بابرکت این عالم بزرگوار همواره در راه علم و کسب و نشر معارف اسلامی صرف شده است. از درگاه خداوند متعال برای آن مرحوم رضوان الهی و علو درجات و برای بازماندگان صبر مسالت می‌نمایم.

بیژن رنجبر